

LATÍN 4º ESO

RESUMO DA PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA

CONTIDOS

UNIDADE 1

1. Legado

A historia da lingua latina.

-Coñecemento da orixe e as principais fases da historia da lingua latina.

2. Lingua

O alfabeto latino. Coñecemento do alfabeto latino, da súa pronunciación e principais normas fonéticas. Os números romanos.

3. Léxico.

A formación do léxico nas linguas romances. Coñecemento do concepto de evolución nas linguas, dos conceptos de palabra patrimonial, cultismo, semicultismo, de composición e derivación y do concepto de latinismo.

4. Textos

-A transmisión do alfabeto hasta Roma (Tácito, *Anales*, XI, 14).

-Xúpiter revela a Venus o futuro de Roma.

UNIDADE 2

1. Legado

A situación de Roma.

-Situación xeográfica de Roma en Italia.

-Valorar a xeografía como elemento clave na historia.

-Situación histórica da fundación de Roma.

-Actitude crítica ante as lendas de contido histórico e os elementos constitutivos das cidades.

2. Lingua

2.1. As palabras. Clases de palabras: variables e invariables. Estrutura das palabras variables: identificación das partes que compoñen unha palabra. As categorías gramaticais dos nomes latinos: o xénero, o número e o caso.

2.2. Os casos latinos e as declinacións: recoñecemento dos casos latinos e as súas funcións e identificación das cinco declinacións latinas.

2.3.A primeira declinación: identificación das palabras da primeira declinación, das súas desinencias e das súas funcións na oración. Enunciado de palabras da primeira declinación.

2.4. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas.

3. Léxico.

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico da 1ª declinación estudado na unidade e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética do latín: perda de *-m* final e apócope de *-e* final. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termos: principais prefixos de orixe latina. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais prefixos de orixe latina estudados.

4. Textos

-Un lugar privilexiado (Tito Livio, *Ab urbe condita*, V, 54)

-Roma e as súas provincias.

UNIDADE 3

1. Legado

Historia de Roma.

-Recoñecemento do marco histórico de Roma e dos seus principais períodos.

2. Lingua

2.1. A segunda declinación. Substantivos. Identificación das palabras da 2ª declinación, das súas desinencias e das súas funcións na oración. Enunciado de palabras da 2ª declinación.

2.2. Os adxectivos 2-1-2. Identificación dos adxectivos 2-1-2 latinos, da súa morfoloxía e das súas funcións dentro da oración. Enunciado dos adxectivos 2-1-2.

2.4. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas.

3. Léxico.

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico da 1ª declinación e dos adxectivos 2-1-2 estudados na unidade e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética do latín: regras *-u* final átona e *s-* inicial ante consonante. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termos: principais sufixos de orixe latina. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais sufixos de orixe latina estudados.

4. Textos

-As conquistas de Augusto (Suetonio, *Vida de los doce Césares*, II, 21).

-Augusto.

UNIDADE 4

1. Legado

Os romanos en Hispania.

-Recoñecemento dos principais aspectos da romanización de Hispania: a conquista da Península, a organización política, social e económica e a súa pegada artística, facendo especial fincapé na Gallaecia romana.

2. Lingua

2.1. O verbo latino: as conxugacións latinas. Identificación das conxugacións latinas a través do seu enunciado.

2.2. O presente de indicativo. Identificación da morfoloxía do presente de indicativo activo, o tema de presente, as desinencias persoais e o seu uso.

2.3. As preposicións de lugar. Recoñecemento das principais preposicións de lugar (dirección, situación e procedencia), os seus significados e o seu emprego.

2.4. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas.

3. Léxico.

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico de verbos estudados na unidade e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética dos ditongos latinos *au, ae, oe* e oclusivas xordas latinas intervocálicas. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termos: principais lexemas de orixe latina. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais lexemas de orixe latina estudados.

4. Textos

-As provincias de Hispania (Plinio, *Historia natural*, III, 6)

-Viriato.

UNIDADE 5

1. Legado

A estrutura social romana.

-Coñecemento da organización social de Roma, a súas clases sociais e as súas principais características.

2. Lingua

2.1. A terceira declinación: temas en consonante. Identificación das palabras da 3ª declinación, das súas desinencias e das súas funcións na oración. Enunciado de palabras da 3ª declinación.

2.2. O imperfecto de indicativo activo. Identificación da morfoloxía do imperfecto de indicativo activo e o seu uso.

2.3. As oracións compostas: coordinadas. Distinción dos tipos de oracións e recoñecemento das principais oracións coordinadas e os seus nexos.

2.4. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas, con especial interese na morfoloxía da 3ª declinación, o imperfecto de indicativo e as oracións coordinadas.

3. Léxico

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico de substantivos da 3ª declinación e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética do latín: consonantes xeminadas latinas e grupos *-ll-* e *-nn-* latinos. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termos: principais prefixos de orixe grega. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais prefixos de orixe grega estudados.

4. Textos

-*Servi sunt, immo homines* (Séneca, *Cartas morales a Lucilio*, XLVII).

-Patricios y plebeos.

UNIDADE 6

1. Legado

A política romana.

-Coñecemento das principais maxistraturas romanas, do Senado e as asembleas como base da organización política de Roma.

2. Lingua

2.1. A terceira declinación: temas en *-i*. Identificación das palabras da 3ª declinación, das súas desinencias e das súas funcións na oración. Enunciado de palabras da 3ª declinación.

2.2. Os adxectivos da terceira declinación. Identificación dos adxectivos da 3ª declinación, da súa morfoloxía e das súas funcións na oración. Enunciado de adxectivos.

2.3. O futuro imperfecto activo. Identificación da morfoloxía do futuro imperfecto activo e o seu uso.

2.4. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas, con especial interese na morfoloxía da 3ª declinación (temas en *-i*), os adxectivos da 3ª declinación e o futuro imperfecto de indicativo activo.

3. Léxico

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico de substantivos da 3ª declinación e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética do latín: oclusivas sonoras intervocálicas e grupos *-ns-* e *-gn-*. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termos: principais sufixos de orixe grega. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais sufixos de orixe grega estudados.

4. Textos

-Unha campaña electoral (Q.T. Cicerón, *Breviario de campaña electoral*, 52-53)

-Dos censores: Apio Claudio y Catón.

UNIDADE 7

1. Legado

O exército romano.

-Coñecemento da organización do exército romano en canto á súa composición, graduación, regulamentación, retribucións e estratexia.

2. Lingua

2.1. A cuarta e quinta declinación: temas en *-i*. Identificación das palabras da 4ª e 5ª declinación, das súas desinencias e das súas funcións na oración. Enunciado de palabras da 4ª e 5ª declinación.

2.2. O enunciado do verbo. Os temas verbais. Coñecemento do enunciado do verbo latino e identificación dos temas de presente e perfecto no mesmo.

2.3. O pretérito perfecto de indicativo activo. Identificación da morfoloxía do pretérito perfecto activo e o seu uso.

2.4. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas, con especial interese na morfoloxía e sintaxe verbal e das preposicións de lugar.

3. Léxico

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico de substantivos da 4 e 5ª declinación e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética do latín: *o* breve tónica e *e* breve tónica. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termos: principais lexemas de orixe grega. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais lexemas de orixe grega estudados.

4. Textos

-*Tanta cupido gloriae inceserat* (Salustio, *A conxuración de Catilina*, VII)

-Horacio Cocles, un heroe romano.

UNIDADE 8

1. Legado

A relixión en Roma.

-Coñecemento das principais características da relixión romana, os seus cultos e divindades.

2. Lingua

2.1. Os pronomes demostrativos. Identificación dos pronomes demostrativos (forma e significado) e das súas principais funcións.

2.2 Os pronomes persoais. Identificación dos pronomes persoais (forma e significado) e das súas principais funcións.

2.3. O pluscuamperfecto e futuro perfecto de indicativo activo. Identificación da morfoloxía do pluscuamperfecto e futuro perfecto de indicativo activo e o seu uso.

2.4. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas, con especial interese na morfoloxía e sintaxe verbal e das preposicións de lugar.

3. Léxico

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico latino de frecuencia estudado na e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética do latín: vogais átonas postónicas e *f-* inicial latino ante vogal. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termo. O vocabulario da ciencia e da técnica: a natureza, a materia e a forma. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais lexemas estudados.

4. Textos

-O edicto de Milán (Lactancio, *Sobre as mortes dos perseguidores*, 48)

-Os deuses romanos.

UNIDADE 9

1. Legado

A familia e a educación.

-Identificación dos principais tipos de matrimonio romano e as súas características, da infancia e educación dos nenos e mozos romanos. Comparación co matrimonio e educación na sociedade moderna.

2. Lingua

2.1. As formas de subxuntivo. Identificación da formación do presente, imperfecto, perfecto e pluscuamperfecto de subxuntivo latinos.

2.2. Identificación dos valores do subxuntivo e aplicación dos mesmos na súa tradución.

2.3. Os numerais cardinais *unus, -a, -um, duo duae duo e tres tria*.

2.4. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas, con especial interese na morfoloxía e sintaxe verbal e das preposicións de lugar.

3. Léxico

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico latino de frecuencia estudado na e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética do latín: grupos iniciais latinos *cl-*, *fl-*, *pl-* e grupo intermedio *-ct-*. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termo. O vocabulario da ciencia e da técnica: o corpo humano e os números. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais lexemas estudados.

4. Textos

-Consellos para o mestre (Quintiliano, *A instrución do orador* II 2).

-Lucrecia

UNIDADE 10

1. Legado

O ocio.

-Coñecemento das principais manifestacións de ocio na sociedade romana e comparación coas manifestacións de ocio actuais.

2. Lingua

2.1.O infinitivo. Recoñecemento da morfoloxía do infinitivo de presente e perfecto activos e das súas funcións, e aplicación correcta na tradución de textos

2.2.Os valores dos casos. Identificación dos valores principais dos casos e a súa aplicación na tradución.

2.3. Tradución: aplicación correcta dos coñecementos morfolóxicos na tradución directa e inversa de oracións sinxelas, con especial interese na morfoloxía e sintaxe verbal e das preposicións de lugar.

3. Léxico

3.1. Identificación, definición e clasificación do léxico latino de frecuencia estudado na e identificación da súa relación semántica ou léxica con termos das linguas propias, doutras linguas romances e do inglés.

3.2. Estudo de latinismos de uso frecuente: definición e emprego correcto nas linguas propias dos latinismos estudados.

3.3. A evolución do latín ás linguas romances. Estudo da evolución fonética do latín: grupos latinos *-cul-* e *-li-*. Coñecemento e aplicación ao léxico latino das regras estudadas.

3.4. A creación de novos termo. O vocabulario da ciencia e da técnica: a sociedade, percepción e sentimentos. Identificación no léxico das propias linguas e coñecemento do significado que aportan os principais lexemas estudados.

4. Textos

-Séneca presencia un espectáculo de gladiadores. (Séneca, *Cartas morales a Lucilio*, 7, 35, 2)

-Diversos xogos celebrados por Nerón.

CONTIDOS MÍNIMOS ESIXIBLES

• Legado

- Coñece a orixe e principais fases da historia da lingua latina.
- Localiza xeográfica e historicamente Roma.
- Recoñece o marco histórico de Roma e os seus principais períodos.
- Recoñece os principais aspectos da romanización de Hispania.
- Coñece a organización social de Roma, as súas clases sociais e as súas principais características.

- Coñece as principais maxistraturas romanas, o Senado e as asembleas como base da organización política de Roma.
- Coñece a organización do exército romano.
- Coñece as principais características da relixión romana, os seus cultos e divindades.
- Identifica os principais tipos de matrimonio romano e as súas características, e coñece os datos básicos da infancia e educación dos nenos e mozos romanos.
- Coñece as principais manifestacións do ocio na sociedade romana.
- **Lingua latina:**
 - Coñece o alfabeto latino: grañas, pronunciación e principais normas fonéticas.
 - Identifica as clases de palabras, as categorías do nome, casos e as súas funcións e declinacións en latín.
 - Coñece e identifica as cinco declinacións latinas.
 - Coñece e identifica os distintos tipos de adxectivos latinos e coñece as normas de concordancia.
 - Coñece e identifica as conxugacións latinas, os enunciados dos verbos latinos, o tema de presente e de perfecto, os tempos da voz activa dos verbos regulares e do verbo SUM.
 - Coñece e sabe usar os pronomes demostrativos e persoais.
 - Coñece os numerais cardinais un, dous e tres
 - Coñece e identifica as principais preposicións latinas.
 - Coñece e identifica o infinitivo de presente e de perfecto.
 - Aplica na tradución os coñecementos lingüísticos aprendidos.
- **Léxico:**
 - Identifica o léxico básico estudado nas unidades.
 - Identifica os prefixos, sufixos e lexemas de orixe latina e grega estudados no léxico das linguas propias e coñece o significado que aportan.
 - Coñece e sabe usar os latinismos estudados.

Coñece as principais regras de evolución estudadas e sabe aplicarlas para explicar a evolución do léxico latino ao léxico das linguas propias.

CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN

- A cualificación das avaliacións parciais (1ª, 2ª e 3ª) será o resultado da suma das seguintes puntuacións:

A. -Ata 8 puntos as cualificacións obtidas nas probas escritas ou exames que se realicen. Neles puntuaranse do seguinte xeito os contidos obxecto de exame:

-Ata 5 puntos os contidos de lingua latina traballados. Os contidos obxecto de exame serán sempre todos os estudados dende comezo do curso. Realizarase polo menos un exame en cada avaliación. En caso de realizar máis de un, a cualificación obterase de acordo coas seguintes condicións: se un alumno/a suspendese varios exames ao longo da avaliación, no caso de realizárense, e aprobase o último, sería a cualificación deste último a que contaría para a cualificación da avaliación; se un alumno/a aprobase varios exames ao longo da avaliación e non aprobase o último, a cualificación final da avaliación sería a media das cualificacións obtidas nas probas sobre lingua latina realizadas ao longo do trimestre.

-Ata 1'5 puntos os contidos do legado da civilización romana e ata 1'5 puntos os contidos sobre léxico.. Terán carácter eliminatorio, de xeito que, unha vez superada, a materia non volverá ser obxecto de exame. En caso de non superala, o profesor/a poderá realizar unha proba de recuperación, se o considera oportuno. Se se realizasen varios exames ao longo da avaliación, a cualificación que sumará para a obtención da cualificación da avaliación será a media das obtidas neles.

Nas probas escritas penalizaranse as faltas de ortografía ata un máximo de 1 punto. As faltas leves baixan 0'12 e as máis graves poden chegar a -0'5. Ditas probas escritas só se sumarán á cualificación final, se chegan a un mínimo de 2'5 puntos.

B. -Ata 1 punto a cualificación correspondente á valoración que realice a profesora trala revisión do caderno de clase do alumno/a e dependerá da presentación do mesmo (0'2 puntos), do seu grao de corrección (0'4 puntos) e da posta ao día (0'4 puntos).

C. -Ata 1 punto a cualificación correspondente á valoración que realice a profesora en función das anotacións que teña realizadas no seu caderno de clase sobre a asistencia regular e puntual a clase, se acude provisto do material necesario para levar un correcto seguimento do traballo, se realiza as tarefas encomendadas, se as realiza de xeito satisfactorio, se presta a debida atención, se ten un comportamento correcto. Irase descontando 0'10 puntos por cada falta de puntualidade ou de asistencia sen xustificar, se acude sen material, se non realiza os exercicios encomendados e se non presta atención ou non mantén un comportamento correcto.

Unha vez acadada a cualificación mínima de 5 puntos neses apartados, o alumno/a poderá, se o desexa, mellorar a cualificación final ata un máximo de 1 punto mediante a presentación de traballos voluntarios sobre temas ou sobre un libro de lectura acordados entre a profesora e o alumno/a

De conformidade co establecido na normativa vixente, as cualificacións de cada avaliación, consignadas na acta e no boletín, expresaranse coas indicacións de insuficiente/suficiente/ben/notable/sobresaliente acompañadas dunha cualificación numérica na escala do 1 ao 10, sen cifras decimais. A cualificación obtida en cada trimestre redondearase ao enteiro superior ou inferior dependendo da valoración realizada pola profesora da actitude do alumno/a na clase (apartado B): se esta é igual ou superior a 0'6, o redondeo farase ao enteiro superior; se esta é igual ou inferior a 0'5, o redondeo farase ao enteiro inferior.

- A cualificación da avaliación final ordinaria de xuño será o resultado da media das cualificacións das avaliacións parciais. En caso de que o alumno/a obtivera na terceira avaliación mellor cualificación que nas anteriores na parte das probas correspondentes ao contidos de lingua latina, neste apartado non se realizará a media, senón que se sumara a última cualificación obtida nesta parte á media das cualificacións obtidas nos restantes apartados. O redondeo farase igual que nas avaliacións parciais. Considerarase superada a materia cando, despois de efectuado, no seu caso, o redondeo, se obteña unha puntuación igual ou superior a 5 puntos.

Os alumnos/as que non superen a materia na avaliación ordinaria do mes de xuño, deberán realizar unha proba no mes de setembro, segundo o calendario e horario fixado polo Centro. Nesta proba, que será cualificada de 0 a 10, os contidos relativos a lingua latina computarán ata 6 puntos, os relativos ao legado cultural romano ata 2 puntos e os relativos ao léxico ata 2 puntos. A cualificación obtida redondearase, de ser o caso, de xeito que o decimal se asimilará ao enteiro superior se o seu valor é 0'5 ou superior e ao anterior nos restantes casos. Considerarase superada a materia cando, despois de efectuado, no seu caso, o redondeo, se obteña unha puntuación igual ou superior a 5 puntos.